

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/88/2019
Identifikačné číslo spisu: 1114211049
Dátum vydania rozhodnutia: 28.10.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1114211049.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Slovenská sporiteľňa, a.s., so sídlom v Bratislave, Tomášikova 48, IČO: 00 151 653, v dovolacom konaní zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Irena Sopková, s.r.o., so sídlom v Košiciach, Hlavná 25, IČO: 48 301 728, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska 71, o náhradu škody, vedenom Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 20C/72/2014, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. marca 2018 sp. zn. 5Co/11/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 27. marca 2018 sp. zn. 5Co/11/2018 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa si žalobou podanou voči žalovanej uplatnila nárok na náhradu škody v sume 14.677.380,52 eur podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) na tom skutkovom základe, že podľa právoplatného rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 7. júla 2009 sp. zn. 34 Cb 59/02 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. augusta 2009 sp. zn. 2 Obo 80/2009 poskytla spoločnosti STAVARD, a.s., plnenie v žalovanej sume, že uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu bolo na základe ňou podanej ústavnej sťažnosti nálezom Ústavného súdu SR z 31. mája 2012 sp. zn. II. ÚS 432/2011 zrušené a vec bola vrátená najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (ďalej len „nález ústavného súdu“), a že spoločnosť STAVARD, a.s., ešte v čase pred zrušením rozhodnutia najvyššieho súdu zanikla výmazom ex offio z obchodného registra, čo spôsobilo, že nemá možnosť uplatniť si vrátenie plnenia voči tejto spoločnosti titulom vydania bezdôvodného obohatenia (najvyšší súd po zrušení jeho rozhodnutia odvolacie konanie bez meritórneho prejednávania odvolania z dôvodu zániku spoločnosti STAVARD, a.s., zastavil). Podľa žalobkyne z dôvodu nezákonného rozhodnutia najvyššieho súdu odpadol právny dôvod plnenia poskytnutého spoločnosti STAVARD, a.s., čím jej vznikla škoda spočívajúca v zmenšení jej majetkového stavu v rozsahu žalovanej sumy, za ktorú zodpovedá žalovaná.

2. Okresný súd Bratislava I rozsudkom zo 16. júna 2017 sp. zn. 20C/72/2014 určil, že právny základ

nároku žalobkyne na náhradu škody voči žalovanej je daný s tým, že o výške škody a náhrade trov konania rozhodne v konečnom rozhodnutí. Za základ svojho rozhodnutia vzal skutočnosti uvedené v bode I rozsudku, ktoré strany sporu nerozporovali. Ďalej zistil, že žalobkyňa sa snažila doceliť zrušenie potvrdzujúceho rozsudku najvyššieho súdu, ktorý považovala za nezákonný, aj podaním podnetu generálnemu prokurátorovi na podanie mimoriadneho dovolania. Okrem toho v konaní vo veci zrušenia spoločnosti STAVARD, a.s., vedeného Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 1CbR/91/2009 vzniesla námietky proti tomu, aby súd vyhovel návrhu uvedenej spoločnosti na jej zrušenie bez likvidácie (uvedené konanie bolo napokon uznesením z 26.10.2010 zastavené z dôvodu zastavenia konkurzného konania pre nedostatok majetku úpadcu a následne bola spoločnosť STAVARD, a.s., ex offo vymazaná z obchodného registra). Z nálezu ústavného súdu mal preukázané, že potvrdzujúcim rozsudkom najvyššieho súdu bolo porušené základné právo žalobkyne na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, keď bola porušená jedna z požiadaviek spravodlivého procesu, a to kontradiktórnosť konania, lebo sťažovateľke nebolo umožnené zaujať stanovisko k písomnému vyjadreniu žalobcu (spoločnosti STAVARD, a.s.) k odvolaniu sťažovateľky. K existencii nezákonného rozhodnutia ako jednej z podmienok zodpovednosti žalovanej za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. uviedol, že uvedený zákon explicitne nedefinuje pojem „nezákonné rozhodnutie“. Dôvodová správa v osobitnej časti len vo všeobecnosti uvádza, že ide o také rozhodnutie, ktoré je v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky alebo jej záväzkami vyplývajúcimi z platnej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná. Stotožnil sa s názorom vysloveným Najvyšším súdom Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 4 MCdo 20/2009, že otázku nezákonnosti súdy nemôžu riešiť ako predbežnú, keďže tú už vyriešil orgán určený platnými právnymi predpismi, ktorého autoritu musí rešpektovať nielen súd, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, ale aj súd rozhodujúci v konaní o náhrade škody, a že za nezákonné rozhodnutie možno považovať nielen rozhodnutie, ktoré bolo zrušené pre nesprávne právne posúdenie veci, nedostatočne zistený skutkový stav, ale aj z dôvodu vady v konaní. Pokiaľ preto ústavný súd zrušil na základe ústavnej sťažnosti rozsudok najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 2 Obo 80/2009 pre porušenie práva na spravodlivý proces, ide o rozhodnutie nezákonné. Za splnený považoval aj ďalší predpoklad zodpovednosti žalovanej za škodu, a to vznik škody. Uviedol, že touto škodou je žalobkyňou poskytnuté plnenie spoločnosti STAVARD, a.s., na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu, ktoré bolo neskôr zrušené, čo bolo nepochybne žalobkyňou v konaní riadne preukázané. V súvislosti s príčinnou súvislosťou medzi vznikom škody a nezákonným rozhodnutím konštatoval, že nezákonné rozhodnutie a vznik škody musia byť v logickom slede, t. j. aby nezákonné rozhodnutie bolo príčinou a vznik škody vrátane jej rozsahu následkom tejto príčiny, pričom nestačí iba pravdepodobnosť. To znamená, že príčinná súvislosť je daná len vtedy, ak by škoda pri absencii nezákonného rozhodnutia nevznikla a teda v tomto smere je potrebné vyhodnotiť, či by škoda vznikla nebyť nezákonného rozhodnutia. Okresný súd po zohľadnení všetkých okolností prejednávanej veci dospel k záveru, že nezákonné rozhodnutie, ktorým bola žalobkyňi uložená povinnosť plniť, je príčinou vzniku majetkovej ujmy, ktorú si v tomto spore uplatňuje. Skutočnosť, že žalobkyňa rešpektovala právoplatné a vykonateľné rozhodnutie súdu jej nemôže byť kladené za vinu. Boli tak splnené všetky zákonné predpoklady zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. Keďže je potrebné prvotne ustáliť základ uplatneného nároku, medzitimným rozsudkom podľa § 212 ods. 2 C. s. p. vyslovil, že právny základ nároku žalobkyne na náhradu škody voči žalovanej je daný s tým, že o výške škody bude rozhodovať po právoplatnosti tohto rozsudku.

3. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 27. marca 2018 sp. zn. 5Co/11/2018 na odvolanie žalovanej rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Potvrdenie rozhodnutia odôvodnil jeho vecnou správnosťou. Uviedol, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností z hľadiska posúdenia opodstatnenosti žaloby, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil a na ich základe dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré aj náležite a výstižne odôvodnil. V celom rozsahu sa stotožnil s dôvodmi rozsudku súdu prvej inštancie a obmedzil sa len na konštatovanie správnosti jeho dôvodov v zmysle § 387 ods. 2 C.s.p. Poukázal na to, že v čase jeho rozhodovania neexistuje právoplatné rozhodnutie, na základe ktorého by bola žalobkyňa povinná zaplatiť spoločnosti STAVARD, a.s. žalovanú sumu. Súd prvej inštancie preto správne rozhodol o dôvodnosti nároku žalobkyne, čo do základu.

4. Proti tomuto rozsudku krajského soudu podala dovolání žalovaná, které odůvodnila existencí vady v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. a nesprávným právním posúdením věci odvolacím súdom. Porušenie práva na spravodlivý proces videla predovšetkým v tom, že odvolací súd sa v dôvodoch rozhodnutia opomenul zaoberať s podstatnými námietkami uvedenými v jej odvolaní. Išlo najmä o námietky týkajúce sa nesprávneho právneho posúdenia v otázke nezákonnosti žalobkyňou napadnutého rozhodnutia, týkajúce sa nesplnenia prevenčnej povinnosti žalobkyne, aplikácie delenej zodpovednosti a otázky dobrých mravov. Odvolací súd sa obmedzil len na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvej inštancie. Takýto postup považuje za hrubé odopretie spravodlivosti a za zjavné porušenie jej práva na spravodlivý proces. Podľa žalovanej išlo o zásadné právne otázky týkajúce sa dôvodnosti žalobkyňou uplatneného nároku, ktoré si vyžadovali osobitnú odpoveď. Ide preto o taký nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia, ktoré je porušením práva na spravodlivé súdne konanie a zakladá dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) C. s. p. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia věci uviedla, že odvolací súd nesprávne posúdil otázku vzniku škody ako jedného zo základných predpokladov jej zodpovednosti za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. Podľa žalovanej pre záver o existencii škody v prípade, ak škoda spočíva v poskytnutom peňažnom plnení na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu, ktoré bolo následne zrušené, nepostačuje len samotné zrušenie rozhodnutia. V takomto prípade dôvodnosť návrhu poškodeného o náhradu škody závisí od toho, či právny dôvod jeho plnenia spočíval na reálne existujúcom hmotnoprávnom základe. V tejto súvislosti poukázala na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, a to konkrétne na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5 MCdo 17/2009, sp. zn. 7 Cdo 85/2013, sp. zn. 8 Cdo 30/2017 ako aj na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 18/2016, ktoré sa zaoberali otázkou vzniku bezdôvodného obohatenia v prípade poskytnutia plnenia na základe právoplatného a vykonateľného súdneho rozhodnutia, ktoré bolo neskôr v rámci konania o mimoriadnom opravnom prostriedku (obnovy konania, dovolania, mimoriadneho dovolania) zrušené. Súdna prax je jednotná v tom, že zrušenie právoplatného rozhodnutia deklaratórnej povahy, nezakladá bez ďalšieho právo strany v konaní na vrátenie poskytnutého plnenia, lebo rozhodujúce je, či právny dôvod plnenia spočíval na reálne existujúcom hmotnoprávnom základe. Zrušením rozhodnutia, na základe ktorého bolo plnené, by došlo k bezdôvodnému obohateniu toho, komu bolo plnené, len vtedy, ak by právny dôvod plnenia reálne nespočíval v hmotnom práve. Podľa žalovanej uvedené závery je možné analogicky použiť aj pre prípad vzniku škody, ak škoda mala spočívať v poskytnutí plnenia na podklade právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu, ktoré bolo neskôr zrušené. Odvolací súd v danom prípade však prijal opačný právny záver a síce, že po zrušení právoplatného rozhodnutia (dokonca len z výslovne formálnych dôvodov) dochádza „automaticky“ k spochybneniu právneho dôvodu, či hmotnoprávneho základu nároku, ktorý bol na základe tohto rozhodnutia uhradený. Odvolací súd sa teda v otázke vzniku škody spočívajúcej v poskytnutí plnenia na podklade právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu, ktoré bolo neskôr zrušené, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolanie je teda podľa § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. prípustné a súčasne aj dôvodné. Navrhla preto dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, alternatívne jeho rozsudok zmeniť a žalobu v celom rozsahu zamietnuť.

5. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) C. s. p. tak, ako ho vymedzila žalovaná, nemôže obstať. Zásah do práva na spravodlivý proces je nutné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania. Tvrdenia žalovanej boli predmetom prieskumu už v samotnom rozsudku súdu prvej inštancie, ale aj odvolacieho súdu. Dovolanie žalovanej preto pre porušenie práva na spravodlivý proces nie je prípustné. Neobstojí ani dovolací dôvod uvedený v § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. V danej veci rozhodnutia najvyššieho súdu, na ktoré odkazuje žalovaná, nebolo možné použiť. Právnym základom citovaných rozhodnutí najvyššieho súdu je vrátenie bezdôvodného obohatenia a nie plnenie na základe náhrady škody titulom nezákonného rozhodnutia. Neexistuje preto odklon od žalovanou citovaných rozhodnutí najvyššieho súdu. Práve naopak, toto rozhodnutie odvolacieho súdu je v súlade s ustálenou judikatúrou súdov. Navrhla preto dovolanie ako neprípustné odmietnuť a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana zastúpená v súlade so

zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b) C. s. p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.) bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.), preskúmal vec osobitne vo vzťahu ku každému žalovanou uplatnenému dovolaciemu dôvodu a dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň aj dôvodné len u dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. Podľa § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 C. s. p. (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 C. s. p. (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C. s. p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C. s. p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 C. s. p. v spojení s § 431 ods. 1 C. s. p. a § 432 ods. 1 C. s. p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

9. V danom prípade dovolateľka uplatnila jednak dovolací dôvod v zmysle § 431 ods. 1 C. s. p., ktorý vymedzila vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) C. s. p. a tiež dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.), pričom prípustnosť dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.

10. Podľa § 420 písm. f) C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces je treba rozumieť taký nesprávny postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca. Podstatou tohto práva je zabezpečiť fyzickým a právnickým osobám možnosť domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty, ktoré im právny poriadok priznáva. Pokiaľ dovolateľka za vadu zmätočnosti označila nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd predovšetkým pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená v § 220 ods. 2 a ods. 3 C. s. p., pričom v odvolacom konaní sa uplatňuje ustanovenie § 393 ods. 2 a ods. 3 C. s. p. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument strany (II. ÚS 76/07). Ustanovenie § 387 ods. 2 C. s. p. dáva odvolaciemu súdu možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia, ak výrok odvolaním napadnutého rozhodnutia je vecne správny a ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V takomto prípade postačí, ak odvolací súd v rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu musí byť preto posudzované v kontexte s dôvodmi uvedenými v napadnutom rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým vytvára organickú jednotu. Osobitne sa musí v odôvodnení zaoberať len podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa tento súd nimi nevysporiadal resp. s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Ak by odvolací súd musel

vždy reagovať úplne na všetky dôvody odvolania, bolo by ustanovenie § 387 ods. 2 C. s. p. v podstate nepoužiteľné. Treba zdôrazniť, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) C. s. p. výnimočne, keď v písomnom vyhotovení rozhodnutia chýba zdôvodnenie, prípadne ak neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu alebo trpí takými vnútornými rozpormi, že rozhodnutie ako celok sa stáva nepresvedčivé.

11. V preskúmvanej veci odvolací súd využil možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia, keď považoval výrok rozhodnutia súdu prvej inštancie za vecne správny a v celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením jeho rozhodnutia. V takomto prípade vytvára s dôvodmi uvedenými v napadnutom rozsudku súdu prvej inštancie organickú jednotu a v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Podľa dovolacieho súdu, súd prvej inštancie sa v dôvodoch rozhodnutia zaoberal otázkou, či sú splnené hmotnoprávne predpoklady zodpovednosti žalovanej za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Predovšetkým osobitne vysvetlil dôvody, ktoré ho viedli k záveru, že rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré bolo nálezom ústavného súdu zrušené, treba považovať za rozhodnutie nezákonné. Argumentáciu súdu prvej inštancie uvedenú v dôvodoch treba považovať za jasnú a zrozumiteľnú a teda z hľadiska jej preskúmateľnosti za postačujúcu. V dôvodoch rozhodnutia uviedol aj to, v čom spočíva majetková ujma žalobkyne, pričom vychádzal zo zistenia, že žalobkyňa poskytla žalobou uplatnené plnenie na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia spoločnosti STAVARD, a.s. Dôvody rozhodnutia obsahujú aj vysvetlenie kauzálneho vzťahu príčiny a následku. Pokiaľ žalovaná tvrdí absenciu úvah, ktorými sa súd riadil pri posúdení príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a škodou, z odôvodnenia rozhodnutia možno vyvodit', že jeho úvaha spočívala najmä v tom, že nebyť nezákonného rozhodnutia odvolacieho súdu, ku vzniku škody by nedošlo. Súd prvej inštancie dal tak odpovede na otázky podstatné pre rozhodnutie o tom, či sú alebo nie sú splnené zákonné predpoklady zodpovednosti žalovanej za škodu uplatnenú žalobkyňou. Pokiaľ sa odvolací súd vo forme skráteného rozhodnutia v celom rozsahu s odôvodnením jeho rozsudku stotožnil, rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe zahŕňa po obsahovej stránke aj jeho odôvodnenie. Nemožno preto dospieť k záveru, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu neobsahuje žiadne dôvody, resp. že neobsahuje vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie v merite veci. Skutočnosť, že dovolateľka nepovažuje za vecne správne niektoré jeho závery, ešte neznamená, že odôvodnenie jeho rozsudku nespĺňa zákonné požiadavky. Pokiaľ sa odvolací súd v dôvodoch rozhodnutia nevyjadril k námietkam dovolateľky týkajúcim sa nesplnenia prevenčnej povinnosti žalobkyne, aplikácie delenej zodpovednosti a dobrých mravov, hoci tak mal urobiť, tieto tvrdenia v okolnostiach danej veci nemajú zásadnejší vplyv na posúdenie samotnej existencie zodpovednosti žalovanej za škodu. V tomto prípade nejde teda o nesprávny procesný postup takej intenzity, následkom ktorého došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolateľka preto neopodstatnene namieta, že konanie pred odvolacím súdom je postihnuté vadou zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) C. s. p.

12. Dovolací súd následne pristúpil k preskúmaniu dovolania žalovanej, pokiaľ uplatnila ako dovolací dôvod nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 432 ods. 1 C. s. p.).

13. V preskúmvanej veci dovolateľka namietala správnosť rozsudku odvolacieho súdu v otázke vzniku škody v prípade, ak škoda spočíva v poskytnutí peňažného plnenia na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu (deklaratórnej povahy), ktoré bolo neskôr zrušené. Prípustnosť dovolania odôvodnila odklonom odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) C. s. p.), za ktorú označila rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5 MCdo 17/2009, sp. zn. 7 Cdo 85/2013 a sp. zn. 8 Cdo 30/2017.

14. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15. Podľa § 432 ods. 1 a ods. 2 C. s. p. dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že

rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

16. V danom prípade dovolateľka uplatnila prípustný dovolací dôvod, ktorý zároveň vymedzila v súlade s ustanovením § 432 ods. 2 C. s. p., keď v ňom uviedla, ktoré právne posúdenie veci pokladá za nesprávne a aj v čom táto nesprávnosť spočíva (nesprávna interpretácia otázky vzniku škody). Dovolateľka nastolenú otázku vymedzila zákonu zodpovedajúcim spôsobom. Ide nepochybne o otázku právnú, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ dovolateľka odôvodnila prípustnosť dovolania odklonom odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu treba uviesť, že ňou označené rozhodnutia najvyššieho súdu riešia síce obdobnú právnú otázku, ale v súvislosti so vznikom bezdôvodného obohatenia. Z tohto dôvodu treba mať za to, že právna otázka dovolateľkou nastolená, dovolacím súdom vyriešená nebola. Sú tak splnené všetky zákonné predpoklady prípustnosti dovolania nie podľa písm. a) § 421 ods. 1 C. s. p., ale podľa § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p.

17. Dovolací súd preto pristúpil k preskúmaniu dôvodnosti podaného dovolania v žalovanou nastolenej právnej otázke.

18. Podľa § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti toho zákona, pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím.

19. Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť.

20. Jedným z predpokladov zodpovednosti za škodu je aj vznik (existencia) škody. Zákon č. 514/2003 Z. z., ale ani Občiansky zákonník nepodáva definíciu pojmu „škoda“. Vo všeobecnosti je pojem škody vykladaný ako ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného a ktorá je objektívne vyjadrená všeobecným ekvivalentom (peniazmi). Citovaný zákon (aj Občiansky zákonník) rozlišuje skutočnú škodu a ušlý zisk. Pod skutočnou škodou treba rozumieť majetkovú ujmu spočívajúcu v zmenšení majetkového stavu poškodeného a predstavujúce majetkové hodnoty, ktoré by bolo nutné vynaložiť na uvedenie do pôvodného stavu. Ide v podstate o rozdiel v hodnote poškodeného majetku pred spôsobením škody a po spôsobiení škody na majetku. Tento rozdiel v hodnote majetku treba nahradiť či už peňažným plnením, alebo uvedením veci do predošlého stavu.

21. V danom prípade žalobkyňa uplatňuje voči žalovanej náhradu škody, ktorá jej mala vzniknúť poskytnutím peňažného plnenia spoločnosti STAVARD, a. s. na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu, ktoré bolo neskôr zrušené. Dovolateľka v dovolaní správne argumentuje, že pre záver o existencii škody v takomto prípade, nepostačuje len samotné zrušenie rozhodnutia. V tejto súvislosti dávala do pozornosti ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu, a to konkrétne rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5 MCdo 17/2009, sp. zn. 7 Cdo 85/2013, sp. zn. 8 Cdo 30/2017 ako aj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 18/2016, ktoré sa zaoberali otázkou vzniku bezdôvodného obohatenia v prípade poskytnutia plnenia na základe právoplatného a vykonateľného súdneho rozhodnutia, ktoré bolo neskôr zrušené. Súdna prax je jednotná v tom, že zrušenie právoplatného rozhodnutia deklarátornej povahy, nezakladá bez ďalšieho právo strany v konaní na vrátenie poskytnutého plnenia, lebo rozhodujúce je, či právny dôvod plnenia spočíval na reálne existujúcom hmotnoprávnom základe. Zrušením rozhodnutia, na základe ktorého bolo plnené, by došlo k bezdôvodnému obohateniu toho, komu bolo plnené len vtedy, ak by právny dôvod plnenia reálne nespočíval v hmotnom práve.

22. Dovolací súd súhlasí s dovolateľkou v tom, že právne závery vyslovené v označených rozhodnutiach, je možné analogicky použiť aj v otázke vzniku škody, ak škoda mala spočívať v poskytnutí plnenia na podklade právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu, ktoré bolo neskôr zrušené. Podľa názoru odvolacieho súdu aj v prípade škody nevzniká majetková ujma v podobe zmenšenia majetkového stavu tomu, kto plnil na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia, ktoré bolo neskôr zrušené automaticky tým, že došlo k zrušeniu rozhodnutia, v zmysle ktorého bolo

plnené. Aj v takomto prípade dôvodnosť návrhu o náhradu škody toho, kto poskytol peňažné plnenie, závisí od skutočnosti, či právny dôvod jeho plnenia spočíval na reálne existujúcom hmotnoprávnom základe. Ak totiž povinnosť toho, kto plnil, mala aj po zrušení právoplatného a vykonateľného rozhodnutia, na podklade ktorého došlo k plneniu, základ v hmotnom práve, potom k žiadnej majetkovej ujme a teda škode u toho, kto plnil, nedochádza. K vzniku škody u toho, kto poskytol plnenie na základe neskôr zrušeného rozhodnutia, by mohlo dôjsť len za predpokladu, ak by právny dôvod plnenia reálne nespočíval v hmotnom práve. Otázku, či tu bola povinnosť plniť podľa hmotného práva a rozsah tejto povinnosti, rieši súd v konaní o náhradu škody ako otázku predbežnú. Ak sa súd touto rozhodujúcou otázkou pre posúdenie existencie škody nezaobrá, ide o prípad nesprávneho právneho posúdenia veci.

23. V preskúvanom spore je zrejmé, že žalobkyňa uplatnila voči žalovanej náhradu škody, ktorá mala spočívať v tom, že na základe právoplatného a vykonateľného rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 7. júla 2009 sp. zn. 34 Cb 59/02 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. augusta 2009 sp. zn. 2 Obo 80/2009 poskytla spoločnosti STAVARD, a.s., plnenie v žalovanej sume, a že rozhodnutie najvyššieho súdu bolo na základe ňou podanej ústavnej sťažnosti nálezom Ústavného súdu SR z 31. mája 2012 sp. zn. II. ÚS 432/2011 zrušené. Nepochybne ide o prípad, keď škoda spočíva v poskytnutí plnenia na podklade právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu deklarátornej povahy, ktoré bolo neskôr zrušené a keď z hľadiska vzniku škody je rozhodujúce, či právny dôvod plnenia (ne)spočíval na reálne existujúcom hmotnoprávnom základe. Keďže ústavný súd a ani najvyšší súd po zrušení jeho rozsudku ústavným súdom, hmotnoprávny základ žaloby záväzným spôsobom neriešili (meritom vecí sa vôbec nezaoberali), odvolací súd mal otázku, či tu (ne)bola zo strany žalobkyne povinnosť plniť spoločnosti STAVARD, a.s., podľa hmotného práva (a rozsah tejto povinnosti) riešiť v konaní o náhradu škody ako otázku predbežnú a podľa výsledku prijať záver, či na strane žalobkyne došlo, prípadne nedošlo k vzniku škody. Ak tak odvolací súd neurobil a rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil, jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

24. Dovolací súd so zreteľom na vyššie uvedené dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je nielen prípustné, ale aj dôvodné. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu preto zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

25. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C. s. p.). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

26. Dovolací súd pre ďalšie konanie poznamenáva, že v danej veci rozsah žalobkyňou uplatnenej škody je zrejмый, nevyžaduje časovo náročné dokazovanie. Za tohto stavu preto nie je účelné rozhodnúť najskôr o základe žaloby medzitýmnym rozsudkom, ale rozhodnúť rozsudkom o celej prejednávanej veci.

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.